

pacemaker ang orv szívdobogás-, szívüktetés-, szív működés-szabályozó, ingerkeltő készülék
pacifikál megbékéltet, lecsendesít, lecsillapít, békét teremt, helyreállítja a rendet
pacifizmus békeelvűség, békemozgalom
padlizsán tojásgyümölcs, törökpironcs (=paradicsom)
paederastia → pederasztia
pajor szlovák báb (főleg cserebogaré)
pak csomag, poggyász, motyó, batyu, málha
pakli csomag, köteg, rakás
pakol csomagol, rakodik, rakosgat, rendezget; burkol, borogat; bőrápolás, gyógyítás végett jegel, hűsít, izzít, hevít, gőzöl
paksaméta iratcsomó, iratköteg, iratnyaláb; rakás, halom, halmaz, kupac
paktál alkudozik, cimborál, összejátszik, egyezkedik, tárgyal, megállapodik, szerződik, szövetkezik; → lepaktál
paktum szerződés (nemzetközi), egyezmény, kiegyezés, megállapodás, megegyezés, szövetség
pakulár lat rom juhász
palack butykos, üveg
palánk kerítés, védőfal, mellvéd; *régen:* karózat, kerítés, erőd, gát
palántát dugványoz, (el)ültet
paletta festőművészek festékkeverő lapja; a festőművészet jelképe
palindroma tükörmondat, tükörszó v. tükörnév; *olyan mondat v. szó, mely visszafelé olvasva is ugyanaz:* Anna, Ede
palizád karózat, karósánc
paller építő, építésvezető, kőműves, ács szakmában munkavezető; kisebb épület építését vállaló iparos; ~öz alakít, csiszol, fejleszt, finomít, nemesít
palliatív tünet kezelés, tünetekre irányuló gyógymód
palmetta műv levélcsokor; pálmalevélre, legyezőre emlékeztető díszítőelem
palmtop marok számítógép; kis méretű, hordozható számítógép; → laptop
pamflet gúnyirat; gúnyoros, személyeskedő vitairat
paneser ném mindent elrontó, kétbalkezes ember, balfék
panesol locskol, pocsál N, pacsangol N
pandan vminek kiegészítője, azonos darabja, megfelelője, azonfél, azonfelesek
pandúr csendbiztos, csendőr, rendőr, vidéki rendfenntartó közeg
panel nagyméretű, előre gyártott elem; házgyári lakás; falvert, fallemez; szerelőlap, *amire a készülék alkatrészeit szerelik; piackutatási, vizsgálati v. szakértői csoport, akik véleményét időközönként megkérdezik*
paníroz ném (be)bundáz, bemorzszáz; *húst, sajtot, gombát v. mást kisütés előtt meghemperget, beburkol lisztes, tojásos, zsemlemorzszás bevonattal*
panoptikum viaszbábu gyűjtemény; *érdekességek, főleg híres és hírhedt emberek viaszalakjainak gyűjteménye*
panoráma körkép; kilátás, látkép, látvány
pantalló hosszú nadrág
Pantokrátor Mindenható (Isten); *a Magyar Szent Koronán Krisztust mint a világ urát, királyi széken ülve, királyi jelvényekkel ábrázoló kép; ugyanezt a képet találták meg egy 1998-ban feltárt egyiptomi királyi sírban is*
pantomim némajáték; *cselekményt táncsal, arcjátékkal, mozdulatokkal kifejező színpadi mű*
panzió bennlakás; családias jellegű kis szálló, fogadó, vendégház; teljes ellátás
papagáj kajdác
para- beiktatott, mellék-, mellérendelt; ~**olimpia** ötkarikás játékok mozgássérülteknek; *a fő rendezvényt egy időben, de azon kívül tartott versenyek*
parabola antenna hullámtányér, hullámernyő MI, műholdernyő VJ
paradicsom menny, égi v. földi mennyország, édenkert
paradicsom (zöldség) pironcs MA; → grépfrút, citrom, narancs

paradigma a kor tudományos vilásképe, fölfogása; alaprendszer VL; uralkodó tan, elmélet, tudományos irányzat; eset (bizonyításra v. összehasonlításra); tanpélda; *nyelvt* ragozási minta, alakváltozatok sora, összessége; *ilyen egy ige összes ragozott alakja, minden számban, időben, módban*

paradoxon szokatlan állítás, látszólagos, vélt ellentét v. képtelenség, szellemes, elmés mondás

parafenoménon látszólag természetfeletti jelenség v. látszólag természetfeletti képességgel rendelkező személy

parafrázis *orv* nyelvbotlás

parafrázis vmilyen mű átfogalmazása; *tartalmának saját szavakkal történő összefoglalása*

paragrafus bekezdés, cikkely, szakasz, törvénycikk

paralel párhuzamos, egyenközű; hasonló, (meg)egyező

paralizál (meg)bénít, megnyomorít, cselekvési képességétől megfoszt, gyengít, tehetetlenné tesz, hatástalanná tesz, megbűvöl, megdermeszt, lefegyverez

paralízis (gyermek)bénulás, tehetetlenség, cselekvésképtelenség; hűdés, szélhűdés

paraméter mutató, mérték, jellemző érték, vonás, sajátosság; *tényező; egyenletben v. függvény kifejezésében szereplő tetszőleges értékű változó*

paranoia tébolyodottság, (nagyzási, üldözési) téboly; téveszme rendszer

parapszichológia túllélektan

paraszolvenencia hálapénz; *ingyenes szolgáltatásként járó kezelésért az orvosnak juttatott díj, tiszteletdíj*

paraván (kályha)ellenző, spanyolfal, térelválasztó bútor v. fal

parazita élősködő, élőski, pióca, vérszopó; ingyenélő, potyázó, potyaleső, naplopó, tányérnyaló, kenyérpusztító

parazitológia élősködőtan; *élősködőkkel foglalkozó tudomány*

parádé díszszemle, díszfelvonulás, díszmenet, ünnepség, ünnepélyes katonai szemle; fényűzés

parcella telekrész, házhely, birtokrész, sírterület, kis földdarab

parcelláz telkez SzF, vigályoz N

parciális egyoldalú, részbeli, részleges (törvény)

parдон bocsánat(ot), elnézés(t kér); kegyelem, irgalom

parfé fagyasztott, ízesített tejszínhab, hablalt SzF

parfüm illatszer, illatvíz, szagos víz; ~**éria** illatszertár (-bolt, -üzlet)

pari ol fn ker névérték, egyenlő érték

paritás egyenlőség, azonosság, két érték megegyezése; *a névérték és a forgalmi érték egybeesése*

park közkert, nyilvános kert, díszkert, sór Bll, liget, berek, cserjés; ~**tröz** v. ~**ol** járművet, gépkocsit leállít, bizonyos időre vhol hagy; ~**oló** (gép)kocsileállító, kocsitér, kocsitanya

parketta fapadló, rakott padló; *keményfából mintásan összerakva*

parlament országház, képviselőház, alsóház, felsőház, ház, országgyűlés; ~**arizmus** népképviselői, országgyűlési rendszer; ~**i ciklus** országgyűlési időszak; ~**i frakció** országgyűlési csoport

parodizál kigúnyol; csúfolódva, élcelődve, torzítva utánoz

parola adott szó, becsületszó (melyet meg kell tartani), kézadás

parolázik kezet fog, kezet ráz

paródia torzkép, gúnyirat; *irodalmi v. zenei alkotást kigúnyoló utáncat, komoly dolgok nevetségessé tétele*

paróka vendéghaj, póthaj, álhaj

parókia egyházközség, lelkészi hivatal, lelkészség; paplak

parterre fr földszint; nézőtér földszinti része; béka (birkózásban)

parti játszma, játék; (tervezett) házasság, házassfél (anyagi, társadalmi szempontból nézve); áru-együttes; *csak egy tételben megvásárolható különféle minőségű és fajtájú áruk*

partie, party ang társas összejövetel, vendégség, házi estély, társaskör

particionál fölöszt, el-, ki- v. szétoszt, felapróz, fel- v. szétdarabol, részekre oszt, tagosít

participium *lat* *nyelvt* melléknévi igenév

partitúra *zene* vezérkönyv, *amiből a karnagy vezényli a zenekart*

Partium Részek; 300-400 éve Erdélyhez tartozó Zaránd, Közép-Szolnok, Kraszna vármegyék és Kővár vidéke

partizán bujkáló, fegyveres ellenálló, szabadságharcos (megszállt területen)

partner társ, élettárs; ellenfél (játékban, mérkőzésben), munkatárs, szaktárs, üzlettárs; barát, pajtás, cimbora

partvis kefesöprű, szörseprű

parveni előkelősködő, felkapaszkodott, nagyképű, nyegle, újgazdag

pasas ember, alak, mókus, ürge, könnyen becsapható áldozat

passió szenvedéstörténet; *Krisztus kereszthalálának és kínszenvedésének elbeszélése a Szentírásban, ennek színpadi v. más művészi előadása*

paszta kenőcs, cipőkenőcs; fogkence, fogtisztítószer; gyúrttészta (olasz, főzni való v. főtt)

paszthatszín lágy, gyengéd szín

pasztilla apró, kerek lapocska (orvosság, édesség)

pasztorál pszichológus lelki gondozó; *lélektanban, lélekgyógyászatban képzett egyházi, vallásos ember*

passz tartózkodás az ütéstől (kártyában), hozzászólástól; leadás, labdaátadás; Mehet!; Nem tudom!; és ~ ezzel kész, vége, nincs tovább; ~ot illik, megy vmihez, egyezik vmivel; *átadja a játékot, az ütést (kártyajátékban), v. továbbítja a labdát a saját csapata egy másik játékosához*

passzió szenvedély, kedvtelés

passzivitás tétlenség, tunyaság; részvétlenség, érdektelenség, közömbösség

passzíroz szitán áttör, átnyom

passzív tétlen, nem tevékeny, szótlán, visszahúzódó, hallgatag; közönyös, közömbös, érzéketlen, részvétlenséges; dologtalan, semmittevő, tunya, renyhe, tényleges munkát nem végző; *nyelvt* szenvedő (ige, igealak); *ker* veszteséget felmutató, veszteséges; ~an karkulcsolva, tétlenül, közömbösen, közönyösen; ~ *nyelvtudás* nyelvtudás értési szinten, kezdő szintű v. fokú nyelvtudás, elsüllyedt nyelvtudás

passzívum *nyelvt* szenvedő alak (igeragozásban); *magyarban elavultnak v. hivataloskodónak érezzük*

passzus írásmű részlete, szakasz; járatlevél, marhalevél; útleve

patália *ol* csetepaté, zajos veszekedés, civakodás, civódás, zűrzavaros jelenet

patchwork *ang* folton-folt, foltmunka, foltvarrás; foltvarrottas

patent *fn* szabadalomlevél; (nyomásra működő) ruhakapocs, nyomógomb; *mn* nagyon hasznos v. alkalmas; kiváló, szinte magától adódó, magától jól működő

paternalizmus atyáskodó vezetés

patetikus lángoló, heves érzéssel telt, szenvedélyes; emelkedett, fenséges, szárnyaló; hatásvadászó, dagályos, szenvelgő

patibilis szenvedő; érzékeny (személy); szenvedhető, tűrhető (fájdalom)

patika gyógyszerár

patinás veretes, régi, régies, ódon, ősi; megbecsült, értékes

patológia kórtan, kórtudomány BP; *betegségek okaival és következményeivel foglalkozó tudományág*

patológus kórbúvár BP, kórboncnok

patriarchátus apajogúság

patriarkális régimódi, hagyományörző, hagyományokkal kapcsolatos, családi, egyszerű

patriotizmus hazaszeretet, hazafiság

patrióta hazafi

patron tölteny, töltenyhüvely, befogóhüvely; szénsavtöltény; *szénsavat tartalmazó, acélból készült betét szódavíz házi előállítására*

patronál felkarol, futtat, gyámolít, oltalmaz, támogat, pártfogol; védnökséget vállal, ügyet v. vkit erkölcsileg és anyagilag rendszeresen segít

patrona női védőszent; női pártfogó, védnök; *a „Boldogasszony Anyánk” című ősi nemzeti dalunkban patrónánk a következő jelentéseket fedi: oltalmunk, oltalmazónk, gyámolítónk, bát-*

orítónk, erősségünk, pártfogónk, támaszunk

patrónus támogató, oltalmazó, pártfogó, szószóló, közbenjáró, védelmező, védnök, jótevő, jóakaró, kegyúr; védőszent; *régi Rómában felszabadított rabszolga gazdag pártfogója*

pat döntetlen eredmény (*sakkjátszmában*)

pausálé átalány

pauszpapír ködpapír HE

paüza (versbeli közidő) nyug Ar, nyugalom, nyugjel, szünet

pavilon árusító fülke; kerti ház; különálló épület; *több épületből álló intézmény esetén*

páe cserzőlé, csávázólé, csáva, érlelőlé, maró, edző, puhító folyadék; baj, kellemetlenség, szorult helyzet, kutyaszorító; ~**ot** csáváz, cserez; besóz, tartósít; *régen*: vkit szorongat, megizzaszt, meggyötör

páciens kezelt, kezelendő fél, személy; (egy orvos) beteg(e)

pálinka égettbor, papramorgó

pálma déli fanövény

pálma béke, dicsőség, győzelem, siker jelképe; *elviszi a ~át* övé a dicsőség, győzelmet arat

páncél vért, vértzet, sodronyng; ~**auto** vértezett (harc)kocsi; ~**szekrény** vértezett bútor, tároló, biztonsági láda, rekesz; csontpikkelyű (teknős)

pánik vakrémület, fejvesztettség (tömegben), riadalom, zavar, megzavarodás

pánt *ném* tartó, összefogó, sarokvas; *vmi szalagszerűen összefogó, tartó, megerősítő alkatrész*

pántlika díszszalag, díszül használt szalag

pár (hasonnemű) kettő; társ, élettárs; *régi jelentése*: bokor

pária jogfosztott, kitagadott, kivetett, elnyomott ember; *Indiában a legalsó, legmegvetettebb társadalmi osztályhoz tartozó egyén*

pástétom kenőmájás; minden kenyérré kenhető, hideg készítmény (régen csak úri eledel)

páternoszter állandóan járó, körforgó személyfelvonó v. teherfelvonó, forgólánc

pátosz hév, meggyőződés heve, indulat (szónoki); lendület, szenvedélyes lelkesedés; ünnepélyesség, emelkedettség; szónokiasság, fellengzősség, dagály, dagályosság

patriárka egyes keleti keresztény egyházak legfőbb papi méltósága

patriárka, **patriarcha** nemzetség, nagycsalád feje; tiszteletre méltó aggastyán

pech balszerencse, balsiker, vereség, felsülés

pedagógia neveléstan, neveléstudomány, oktatástan

pedagógus nevelő, oktató, tanár, tanító

pedál lábító, taposó

pedáns rendes, rendszerető, alapos, pontos, bakafántos, fontoskodó, pontoskodó, kicsinyeskedő, szörszálhasogató, kákán is csomót kereső, okvetetlenkedő, nagyképű, tudálékos; ~**ság**, **pedantéria** túlzott rendszeretet, fontoskodás, merev pontoskodás, pontosság, kicsinyeskedés, szörszálhasogatás; nagyképűség, tudálékosság, vaskalaposság

pedellus iskolai hivatalsegéd, kapus

pederasztia hímfertítő, hímfertőző

pederasztia, **paederastia** hímfertőzés CZF; *férfinek a férfi, különösen a fiatal fiúk iránti nemi vonzalma*

pediátria gyermekgyógyászat

pedigré törzskönyv, leszármazási okmány (fajállatoké); előkelő családfa, származás

pedikúr lábápolás

pedofil gyermekrontó; *nemileg gyermekekhez vonzódo felnőtt*

peep-show ang pöremulató, csurdiszám; *magát meztelenül illegető nő (v. férfi) látványa*

pejoratív rosszalló, bíráló, elítélő, helytelenítő, lekicsinylő, megbélyegző, becsmérllő

pelerin ujjatlan (női) körgallér

pelikán gödény

pellengér *Pranger* *ném* szégyenoszlop, szégyenkaró, szégyenkő, (nyak)kaloda, nyakvas, csincsér; *közhelyen felállított karó, oszlop, pad, melyhez régen a bűnözőket, gonosztevőket meggyaláztatásul kikötötték*

penzli ecset, pamacs
pendlizik ingázik (színész színházak között, tanár iskolák között), ide-oda jár, rövid idő alatt több helyen is megfordul
penetráció áthatolás, behatolás, beszivárgás; áru elterjedtsége
penetrál áthat, behatol, beszivárog
penna író toll, lúdtoll
pentaton ötmértékűzés, öttusa, ötviadal
pentatónia zene öt hangból álló hangsor
penzió → panzió
penzum (kiszabott) feladat, munka
percepció érzékelés, észlelés, elfogás, meglátás
perfekt vmiben tökéletes, járatos, vmit kifogástalanul tudó; kifogástalan, teljes, tökéletes; ~**uál** foganatosít, eszközöl, végrehajt; megköt (szerződést)
perforál átlyukaszt, áttör, átfúr, átüt, átszúr
performansz előadás, látvány; teljesítmény
pergamen bőrhártya, íróhártya, írhéj N, hártyabőr; oklevél, okirat
periferikus, **periferiális** peremjellegű, peremvidéki, héjjellegű, héjszerű, széleken lévő, vminek a szélén, határán lévő, a központtól távoli, külső; mellékes, elhanyagolható, nem lényeges
periféria körszél, vminek a külső része, széle, határa, peremhéj; külterület, külváros; végkészülék, külső berendezés (központi egységen kívül eső adatbevivő, -kivivő, -tároló géprészek)
periodika időszakos kiadvány, folyóirat, sajtótermék
periódus szakasz, időszak, időtartam, kor(szak); ismétlődő, visszatérő időköz; ütem; körmondat
permakultúra állandó, önfenntartó mezőgazdaság
permanens állandó, maradandó, elmúlhatatlan, örökös, örök, örökké tartó, folytonos, szüntelen, szakadatlan
permeabilis átítható, áthatolható, áteresztő
permutál felcserél, áthelyez, sorrendet változtat
pernahajder semmirekellő, semmirevaló, haszontalan, henye, utolsó, alávaló, lókötő
peron pályaelőtér, vasútminti járda (fel- és leszállásra), várda (várakozásra), rakodó
peroráció bezárás, záradék, zárszó, utószó, utóhang; *előadás, szónoklat befejező része*
perpetuum mobile *lat* örökmozgó; *csak elképzelt, de megvalósíthatatlan gép, mely saját magát hajtja*
per pillanat jelenleg, most, e pillanatban, egyelőre, ezennel
persona grata *lat* kedvelt v. kegyelt személy; képviselő betöltésére a másik állam kormánya által elfogadott személy
persona non grata *lat* nem kívánatos, nem kedvelt személy; *olyan állami képviselő, megbízott, kiküldött, akit a másik ország nem fogad el v. kiutasít*
perspektíva távlat, messzi háttér, messzeség, távlati ábrázolás, rövidülés; kilátás, látkép, látvány, nézőpont, szemszög; jövőkép, remény
persze, **per-se** *lat* csakugyan, de még mennyire, feltétlenül, hogyan, igazán, igen, igenis, kétség kívül, kétségtelenül, magától értetődően v. értődő v. érthető, naná, noná, nyilvánvalóan, okvetlen, önmagában véve, természetesen, tulajdonképpen igen, valóban
persziflázs éles, csipős kicsúfolás, kigúnyolás, kinevetés, nevetségesség tétel
perszonális személyes
perszóna személy, személyiség, ember(ke), mókus, alak, pofa; néember, asszony-ember, nőszemély
pertli szalag, fűző, zsinór
pertu tegeződés, tegező viszony; ~ **barátok** tésztárs BII, tebarátok N
perverz beteg lelkű, elvetemült, erkölcsellenes, erkölcstelen, fajtalan, felfordult, romlott, feslett, fonák, rendellenes, természetellenes, visszás, züllött
pestis dögvész, döghalál, fekete halál, mirigyhalál, ragály; járványos állatbetegség
peszticid kártevő elleni vegyszer, növényvédőszer; általában mérgező mellékhatásokkal járó növényvédő; gyomirtó szer → herbicid

pesztonka *szláv* szárazdajka, gyermekcsósz, gyermekfelvigyázó, gyermekfelügyelő
 pesszimista borúlátó, feketén látó, sötét látású, hitvesztett, balhitű, kishitű, vészhitű, vészhiánok, rémlátó, komor lelkű, letört, lesújtott, reménytelen; *aki fekete pápaszemen át nézi a világot*
petárda tűzkígyó, kígyóröppentyű, tüzeshaték; vasúti veszélyjelző robbantyú
petíció folyamodvány, felterjesztés, beadvány, kérés, kérvény, kérelem, kereset, fellebbezés, tiltakozás, panasz a felső hatóságokhoz
petróleum kőolaj, nyersolajpárlat
petúnia tölcsérke
pék *Bäck, Bäcker* ném sütő, kenyérsütő
pénisz hímvesztő, nemzőszerv, nemzőtag
pia szeszes ital, itóka
piac *gör lat* tér, vásár; vásártér, sokadalom; áruforgalom, kereslet, kínálat
pick-up *amer* lemeztű
Pidgin-Hungarian → Hunglish
piesztál talpazat, oszlopszék; erkölcsi magaslat
pigment festékanyag; *élő szervezetben v. oldhatatlan alkotó elem festékben*
pikáns csiklandós, sikamlós, kétértelmű; izgató, ingerlő, érdekes; csípős (íz, szag)
piknik kiruccanás, kiruccantó ML, batyubál, kirándulás a szabadba, *amihez a résztvevők maguk viszik az enni és innivalót*; baráti összejövetel, eszem-iszom
piknikus zömök, nagyfejű, rövid végtagú, hízásra hajlamos, kövérkés; derűs, derűlátó, kiegyensúlyozott
pikoló pincérfű; kis pohár sör; kisufova
piktogram *nyelvi* képírási jel, képi jel; jelként használt ábra, a képírás eleme
piktor szobafestő, mázó; festőművész
pillér oszlop, tartóoszlop, hídláb
pilóta repülőgép vezetője
pióta gépkocsiversenyző, gépkocsivezető
pirula → pirula
pingpong asztalilabda, asztalitenisz
pintér kádár, bodnár
pionír, pájonír hidász, kezdeményező, úttörő, utász; *pioneer* *ang fn* felfedező, feltaláló, gyarmatosító
pipere- finom és drága építészert, cifrázkodást, fényűzést jelölő előtag
pipetta üvegcső (folyadékok mérésére); cseppentő, csöppentyű ML
piramis gúla, kúposzlop BP, csűrök CzF, lobor Bll; *Egyiptomban a fáraók temetkezési helye, Amerikában az asztékok és inkák szertartási helye és csillagvizsgáló építménye*
pirománia gyújtogatási kényszer, szenvedély; a tűzben való gyönyörködés; → kleptománia
piruett megperdülés (lábujjhegyen), gyorsforgás (műkorcsolyázásban, műlovaglásban)
pirula, pítula labdac; henger, korong v. golyócska alakú, egy szem gyógyszer
Piscees Halak (állatöv 12. jegye); → március
piskóta *biscuit* *fr*; *bis-coctum* *lat* (édes) kétszersült, szivacsészta TÉ
piszliésár(é) *szerb-horvát* apró-cseprő, jelentéktelen, csip-csup, semmitmondó
pisztoly kézi lőfegyver
piti jelentéktelen, szánelmasan kisszerű; ~*aner* értéktelen, jelentéktelen ember; ~*zik* (igen alázatosan) esedezik, kér, kéricsél, kérlel, kérve kér, koldul, könyörög
pittoreszk festői, festeni való, festőművész ecsetjére méltó
pizsama hálóruga, hálóöltözék (kabát és nadrág)
placébó gyógyszer utánzat, gyógyszer hasonmás, gyógyszermás
plafon mennyezet; felső határ; elérhető legmagasabb szint, csúcs (teljesítmény); ~*on-van* felidegesítette vmi, dühös
plagizál lemásol, utánoz, ollóz, kivág, összevág, elsajátít, ellop (gondolatot, ötletet, tárgyat, szellemi alkotást más írótól, művésztől)

plakát közhírív, falragasz, fali hirdetés (nyilvánosan kifüggesztett); ~oz kifüggeszt, kiragaszt; falragaszon közhírré tesz, nyilvánosságra hoz

plakett emlékérem, érem, (kisméretű) dombormű

planetáris bolygó-, bolygókhoz tartozó, velük kapcsolatos

plasztik olvany ML

plasztikai műtét szépeszeti műtét; *szövetek, szövetdarabok sebészeti átültetése; elpusztult, sérült, v. rossz alakú szervek, testrészek sebészeti helyreállítása*

plasztikus alakítható, képlékeny; szemléletes, érzékletes, kézzelfogható; szoborszerű, kidomborodó, térbeli, térhatású, térláttató

platform dobogó, emelt felület, emelvény; emelt járda; *vasúti vágányok melletti magas sáv fel és leszállásra; pártelvek; egy politikai csoport, párt kinyilvánított alapelvei, eszmerendszere, szándékai, tervezete*

platina (*plata sp*) fehér arany

platni, plattni tűzhely fedőlapja, főzőlap

plató fennsík, síkság, rakfelület

play-back amer újrázó, újrás

plazma vér folyadék; *a vér folyékony része; a sejtmag és a sejthártya közötti élő anyag, állomány*

pláne főképpen, kivált, sőt

plántát ültet; beleolt (érzelmet, gondolatot)

plázs < *plage fr* lapos, homokos tengerpart, fürdőhely, szabadtéri fürdő, nyitott, nyári uszoda

plebejus népi, népből származó; az alsó, jogfosztott néposztály tagja a régi Rómában

plecsni érdemérem, kitüntetés; bobszeg (kirándulóbot oldalán); nyakleves, pofon; folt, szenny-eződés

Plejádok *csill* Fiastyúk, Hetevény

plenáris, plenárius teljes (ülés)

pleonazmus fogalom-, gondolat-, szóismétlés

pletyka licsilocsi beszéd, szóbeszéd, fecsegés, tereferé, mendemonda, megszólás, híresztelés, hírhordás, puzmogás, sugdosás, sűgás-bűgás

pleuritisz mellhártyagyulladás

plébánia *katolikus* egyházközség; lelkészi hivatal, paplak, papház

plébános katolikus lelkész, pap, tisztelendő

pléd rendszerint kockás mintájú angol v. skót gyapjútakaró

pléh bádog, horganylemez, lemez

plénium teljes ülés; *vmely szervezet választott vezető testületének teljessége, teljes ülése; vmely közösség teljessége, nyilvánossága*

pliszé levasalt, éles, sűrű berakás, hajtás, redő

plomba ólomzár, ólomjegy; fogtömés

plug amer csatla, dugvilla

plumber amer csövész, csőrakó, vízvezetékszerelő

pluralizmus többelvűség, sokelvűség; *azonos elméleten belül is eltérő nézeteket megengedő irányzat; a világ egységét tagadó irányzat; a társadalmat több, egymástól lényegében független csoportként tekintő elmélet*

plusz többlet; előny, haszon; hozzáadva, meg; ráadásul, és ehhez még hozzátéve; ~ ~~12 fok~~ 12 fok fagypont fölött

plutokrácia pénzuralom; *olyan uralom, melyben az államhatalom a gazdagok kezében van*

plüss félbársony; *felbolyhozott selyem-, gyapjú- v. pamutszövet*

poentíroz kiemel, kiélez, hangsúlyoz; kigúnyol, piszkálódik, szurkálódik; *műsz központba állít*

poéma költemény, vers, zengzet

poén csattanó, élc; vminek az éle; nyerő egység, pont, találat (játékban); csűcs (fogászat)

poéta költő, rímfaragó, rímkovács, dalnok, lantos, regős, bárd

poétika költészettan, verstan, irodalomelmélet

pogány *paganus lat* bálványimádó, nem egyistenhitű, vki, aki nincs megkeresztelve, nem ker-

esztény, hitetlen, vallástalan, istentelen, istentagadó; anyagelvű

pogrom or tömegbosszú, hajsza, pusztítás; *más vallású v. nemzetiségű kisebbség ellen*

pojacea *pagliaccio* ol (= szalmabáb, bohóc) macskajancsi, ripacs

pokol szláv alvilág, árnyékbirodalom, a kárhozott lelkek birodalma, országa, az örök kínok helye, holtak országa; ~i borzasztó, ördögi, gyalázatos, embertelen, gonosz, átkozott, szörnyű

polarizáció sarkítás, nézetek megoszlása; határozott irányok szétválasztódása (rezgésjelenség-eknél), fénysarkítás; villamos megosztás, töltésselkülönülés

polarizál sarkít, szétválaszt, ellentétet kiélez, göncölít, göncölösít; a kérdés ~~~ja az embereket~~ szétválasztja, szembeállítja az embereket; ~~~ódik~~ megoszlik, két (v. több) határozott irány v. csoport felé tart

polaroid gyorsfénykép; *különleges képkocka, melyen 15-60 mp alatt előhívás nélkül megjelenik a felvétel*

poze állvány, tartó

polemizál vitázik, vitatkozik, érvel, okoskodik

polémia (kitartó, többfordulós) vita, vitatkozás, civódás, tollharc (sajtóban)

polifónia zene többszólamúság

poligámia többnejűség, soknejűség; többférjűség, sokférjűség; *együttélés a másik nem több egy-edével állatoknál; növ vegyesvirágúság*

poliglott több nyelven beszélő, több v. soknyelvű ember

polihisztor több tudományban jártas, sokoldalú tudós, ösztudós, bölcselő, gondolkodó

poliklinika (nyilvános és többszakmás) orvosi rendelő intézet

polip lábasfejű; *nyolckarú, puha testű, tengeri állat; orv kocsányos nyálkahártya-daganat (főleg az orrüregben)*

politechnikum műszaki közép- és felsőfokú képzést nyújtó intézmény

politika államtudomány, országolás, országlás, országászat CzF; államirányítás; államrendszer, hatalmi rendszer, hatalom üzés; véleményterjesztés, pártharc, szóharc, szócsatározás, ravaszkodás; (család~, egészség~, egyház~, ipar~, gazdaság~, stb.) vminek az intézésében, szervezésében követett irány; *vmely nemzetnek, pártnak v. csoportnak az államhatalom megszerzése, megtartása érdekében végzett tevékenysége*

politikai állam-, köz- (erkölcs), közérdekű, közéleti, pártérdekű (munkásság, tevékenység)

politikus fn államférfi, tárcavezető, kormánytag, kormányfő, képviselő, közügyvivő, közéleti személy; pártvezető; *mn élesen látó, éles eszű; ravasz róka, agyafűrt, ármánykodó, cselszövő*

politizálás közügyekért való munkálkodás, pártérdekű tevékenység, közügyekről szóló vita

politológia államtudomány, állam(vezetés)tan, államelmélet

políroz csiszol, finomít, fényesít, fényez

poll közvélemény-kutatás, agyszemle, közkérdő

pollen hímpor, virágpór; ~~~allergia~~ virágpór-túlérzékenység

pompa fényűzés, csillogás, ragyogás, tündöklés, látványosság, díszmenet, díszszemle

pompás gazdag, fényűző, díszes, főúri, fejedelmi, úriás, felséges, fenséges, pazar, fényes, elragadó, tetszetős, csodás, csodálatos, szemkápráztató, gyönyörűséges, tündöklő, tündökletes, igéző, elbűvölő, kiváló, kitűnő, nagyszerű, elsőrangú, remek

pompázik ragyog, tündököl, csillog, fénylik

pop, **popular** ang népszerű; ~~~art~~ az 1960-as években Amerikából kiinduló képzőművészeti irányzat; ~ **song** amerikai eredetű népszerű táncdal; ~~~fesztivál~~ népszerű zeneegyüttesek találkozója; ~zene tyűhzene

pop-corn ang pattogó, pattogatott tengeri, törökbúza, 'kakas'

populáció népesség, lakosság, szaporodási közösség; **aktív** ~ törzsállomány

populáris népszerű, népies, egyszerű; közönséges, póriás

populista tömegekre olcsón ható, tömegeket ámitó, megnyerni akaró, népcsábító (*politika, politik-us*)

populizmus tömegeket megnyerő irányzat; népieskedés (művészetben, irodalomban); *a társadalom legnagyobb részét megfogó politikai v. más irányzat*

porció adag, meghatározott, szokásos mennyiség; rész, osztályrész
porkoláb *Burggraf* ném börtönőr, fegyőr, foglár; *régen*: várnagy, várparancsnok
pornográf kéjkeltő, kéjbujtó, nemiséget hangsúlyozó, az érzékiséget durván felajzó, szeméremsértő
 (mozi, fénykép, írás, rajz); ~**ia** szennyírás
porta kapusfülke, kapu; parasztudvar; török nagyvezír székhelye
portát *fn* főkapu, díszes főbejárat; üzlet utcai része (kirakat és bejárat); *ige* támogat, népszerűsíteni
 igyekszik
portás kapus, kapuőr, ajtóőr, ajtónálló; örkutya
portéka áru, cikk, holmi, ingóság, retyemutya, cók-mók
portfólió iratgyűjtő; (egy befektető tulajdonában lévő) összbetét; *közp* befektetés együttes; *az egy*
befektetőhöz tartozó befektetések összessége
portó levél-, csomagszállítás díja
portré arckép, képmás, ábrázolás; jellemrajz, jellemkép
posta távközlési szolgáltató, távda, távhivatal, távszolgáltató SzI, kézbesítő intézet; ~**fiók** levélfiók
 TÉ; ~**láda** levelesláda; ~**cím** levelezőcím
postás kézbesítő, levél- és csomaghordó
postáz felad, elküld, továbbít, bedob (levelet a ládába)
poszt *ném* őrszem; kijelölt hely; őrhely, őrállomás; várta; felelős állás, beosztás, tisztség
poszt- után-, tovább-; ~**graduális** képzés továbbképzés (egyetem után)
posztulátum alapigazság, tétel, sarktétel, elméleti kiindulópont; követelmény, kívánalom
posztumusz hátrahagyott (szellemi alkotás, mű); utószülött, apja halála után született (gyerek); ~
kitüntetés vkinek halála utáni kitüntetése
potencia képesség, teljesítő képesség; férfi nemző- v. közösülési képessége, nő fogamzási képessége
potenciális lappangó, lehető, lehetőséget magában foglaló, rejtő, lehetséges, elvárható, nyíltan nem
 jelentkező; helyzeti (erő); ~ **öngyilkos** öngyilkosjelölt
potens hatalmas, vagyonos, jómódú; nemzőképes; hatásos (szer)
potentát hatalmasság, hatalmaskodó, nagy befolyással bíró ember, kiskirály, nagyúr, tekintélyes
 vezető
pozitív állító (tétel), biztató (ígéret), helyeslő, egyetértő, igenlő, egyértelmű (válasz); előremutató,
 értékes, alkotó, építő, határozott (személy, hozzáállás); jó, kedvező, kétségtelen, tényleges,
 valóban meglevő, valóságos; *orv* kóros jelenség jelenlétét mutató (lelet); *fényk* a valós színeket
 mutató papírkép; → negatív
pozíció állás, álláspont, elhelyezés, felállítás, hadállás, hatáskör, hely, helyzet, munkakör, társ-
 adalmi helyzet; testtartás; tisztség
pozőr színészkedő, hatásvadászó, magamutogató, felfuvalkodott, fölényeskedő, nagyképű személy
pódium emelvény, dobogó
póló ing (nyitott nyakú, kihajtott gallérú, rövid ujjú); lovas gyeplabda(játék), lovaslabda; vízilabda-
 (játék)
pólus sarok, gönc; áramforrás csatlakozó pontja; *mágneses* sarok; Északi- v. Déli-sark; forgáspont;
 ellentét; *másikhoz képest éles, kibékíthetetlen, két egymással ellentétes helyzet, tulajdonság,*
viszony egyike
pórus lyuk, lyukacs(ka), nyílás, rés, izzólik; ~**os**, **porózus** lyukacsos (szövet, ásvány), szivacsos
póz szándékosan felvett, erőltetett testtartás; hatásvadászó modor, magatartás; fényképész által
 beállított testtartás; ~**ol** hatást vadászva viselkedik, nagyképpen színészkedik
pönalé bírság, büntetéspénz, kötbér, *melyet rendszerint vmely megállapodás meg nem tartása okán*
rónak ki
PR, piár, public relations *ang fn* közönségkapcsolat, közkapcsolatok, a közönség 'agymosása'; ezzel
 foglalkozó vállalat, osztály; *vállalatok, intézmények termékeinek, tevékenységének,*
szolgáltatásainak tervszerű megismertetése, népszerűsítése a legszélesebb körökben, tehát
nemcsak a fogyasztók, használók körében; ~menedzser ügyvezető; vállalat közképét tervező,
 bemutató, alakító szervező
praeli mancs, kéz

praedicatum lat nemesi előnév, mely rendszerint a családi birtok helyét jelölte
praejudicium lat előítélet, elővélsz ML, elővélet ML, rögelv
pragmatika szabálykönyv
pragmatikus valóságközeli, gyakorlati(as), tárgyas, tényszerű, adott helyzetet józanul felmérő, annak alapján cselekvő, lényegre törő, nem fellengző, hanem megvalósítható eszméket hangoztató
praktikus gyakorlati(as), járható, jártas, ügyes, előnyös, hasznos, használható, hasznavehető, alkalmas, alkalmazható, ötletes, élelmes
praktizál gyakorol (orvos, ügyvéd), működik
praxis gyakorlat, alkalmazás, valóság; gyakorlás, jártasság, tapasztalat; foglalkozás, pálya, hivatás, tevékenység, működés, működési kör; állandó betegek, ügyfelek köre, összessége
preambulum bevezető, bevezető rész
precedens előbbi v. korábbi eset, előzmény, irányadó eljárás, eset, minta; *amit későbbi esetekben jogalapként v. hasonlékként hoznak fel*
precesszió tavaszpont eltolódás; nap hátráló; ~s ~~világév~~ nagy napév v. nagy világév
precíz szabatos, pontos, gondos, alapos, aprólékos; ~~~ios~~ pontossági, különlegesen pontos
predátor ragadozó, húsevő, vérengző, vad; harácsoló
predesztináció eleve elrendelés; *egyik tétele a kálvinizmusnak*
prediszponál előre meghatároz; fogékonnyá tesz, hajlamosít vmire
prefektus előjáró; megyefőnök; ispán; rendőrfőnök; főpap
preferál előnyben részesít, kedvezőbben ítéli meg (mint másokat v. mást), értékeli, (jobban) szereti, kedveli, tetszik neki
preferencia előnybe részesítés, vminek a kedvelése. Mi a ~~párt~~preferenciája? Melyik párt felé hajlik?
prefixum *nyelvt* előtag; jelentést módosító szócska
pregnans súlyos, nyomós; nyomatékos, meggyőző, sokat mondó, mélyen szántó, jelentős; határozott, szabatos; találó, tömör
prejudikál elébe vág (dolognak), vminek útját állja, dolgok ismerete nélkül ítél, dönt, előítél, előre befolyásol
premier kormányelnök, kormányfő; bemutató, első előadás; ~ ~~plan~~ közelkép
premissza kiindulópont, előzmény, kiinduló tétel, alaptétel; tételek, *melyekből következményt vonunk le*
preparál előkészít, elkészít, előállít; kikészít, kitöm
prepotens felháborítóan magabiztos, szemtelenül fölényes; hatalmaskodó, önkényeskedő, követelőző, erőszakoskodó
prepozíció *lat nyelv*t előljárószó, viszonyzó
presbiter protetáns egyházban az egyházközségi tanács választott világi tagja
preskripció előírás, rendelet, parancs; *orv* rendelvénny, vény; *jog* (el)évülés, elidülés
presztízis tekintély, befolyás, erkölcsi súly, közmegebecsülés, köztisztelet, hír, hírnév, elismerés, elismertség
presszó, *eszpresszó* kis kávézó, falatozó; *kis vendéglátóipari üzem, ahol gépkávét, üdítőket, egyéb italokat és süteményeket szolgálnak fel*
prevenció megelőzés, megelőző intézkedés, bajelőzés, kórelőzés
preventív megelőző, elhárító, előzetes
prezent ajándék; kegyajándék, kecsély U
prezentáció átnyújtás (igazolványé), bemutatás, betérjesztés, előterjesztés (indítványé)
préda *fn* hadi martalék, szerzemény, ragadmány, dúlság, áldozat
prédál pocskol, pazarol, fecsérrel, herdál, szór, tékozol, veszteget, költekeznek; ~ó pazarló, tékozló, fecsérő
prédikáció igehirdetés, igemondás, (egyházi) hitszónoklat
prédikál ígét hirdet, szentbeszédet tart, szónokol; feddő, intő beszédet tart, oktat, papol
prédikátor hitszónok; bőbeszédű, kenetteljes szónok
prémium díj, jutalomdíj, jutalompénz, pénzjutalom, *melyet az átlagos eredményeket meghaladó, kiváló teljesítményért fizetnek*

préri nagy füves puszta É-Amerikában
préri róna, kopár, kietlen, elhagyatott terület, telek
prés *pressio* lat, *Presse* ném sajtó; ~et sajtol; ~ház-sajtoló ház, hajlék
prézli zsemle- v. kenyérmorzsza
pribék hóhérsegéd; bérenc; elvetemült, aljas ember, áruló, hitszegő; *az elnyomó hatalom minden kegyetlenségre kész, hidegvérű szolgálója*
prics támlátlan deszkaágy, dikó N, faágy, rabágy, tábori ágy, fekvőpad, fekvőhely
prima kiváló, kitűnő, kimagasló, elsőrangú, elsőrendű, első osztályú, remek, a legjobb minőségű, nagyszerű, kifogástalan, egyedülálló
primér elsődleges, első
primitív kezdeti, kezdetleges, természeti (nép, vallás), vad; ősi, eredeti, hajdani, fejletlen, elmaradott, igénytelen, hevenyészett, lapos, silány, csiszolatlan, faragatlan, kiforratlan; tanulatlan, műveletlen, modortalan, udvariatlan, neveletlen, bunkó, buta, tahó
primőr újdonság, zsenge zöltség; *hajtatással természetes ideje előtt beérlelt és árusított, forgalmazott gyümölcs v. zöltség*
princessz hercegnő, hercegkisasszony
principátus elsőség, vezető szerep, vezérség; fejedelemség, a fejedelem rangja, méltósága, birtoka, területe, országa
principium alapelv, vezérelv; ősök, végök
prioritás elsőség, elsőbbség, az elsőbbség joga
priusz büntetett előélet, erre vonatkozó adatok
privatizál magánít, magánosít, magántulajdonba ad; ~ás, **privatizáció** magánítás, magánosítás
privát magán-, egyéni, bizalmas, nem hivatalos, szűkkörű; ~im magánúton, bizalmasan; ~ **szféra** magánélet, szűk kör, a magánélet köre
privilegium kiváltság, nemesi előjog; kizárólagos jog, előjog
prizma fénytörő; *fénysugarakat felbontó és elirányító átlátszó test; közl macskaszem; mat hasáb*
priznic hideg vizes borogatás (a láz csökkentésére); *Priessnitz német gyógyász nevéből*
proaktív kezdeményező, kezdeményezést magához ragadó, szántszándékos, gyorsan cselekvő, tevékeny; *'proactive' az angol 'reactive' mintájára és ellentétéként alkotott, erőltetett amerikai műszó*
problematika kérdéskör MCs, kérdéscsoport VJ, kérdésgubanc KI, gondcsomó SZI, kérdéscsomag; *bizonyos vonatkozásban felmerülő kérdések összessége*
problematikus nem bizonyított, vitatható, kényes, kérdéses, kétséges, kétes, megoldatlan, kiismerhetetlen, megfejtetlen, rejtelmes, talányos
probléma baj, gond, aggodalom, kérdés, bökkenő, gáncs, akadály, nehézség; (kutatási) feladat; fejtörő, rejtvény, talány, hézag
problémás nehéz, nehézkes, dögögős, bonyolult, akadozó, körülményes, zűrös, zavaros (ügy), nehezen kezelhető (ember)
procedúra eljárás(mód), intézés, ügykezelés, ügymenet (rendszerint hosszadalmas), perrendtartás
procent, percent százalék
processzor számítógép központi egysége, agya
producer mozgókép-vállalkozó, mozigyártó, mozgókép gyártó és forgalmazó
produkál alkot, előállít, gyárt, készít, létrehoz, termel, teremt, tenyészt; előad; ~ja magát feltűnést keltően viselkedik, jól szerepel, fitogtat, mutogatja magát, keresi az elismerést
produkeio alakítás, alkotás; mutatvány, előadás, teljesítmény, termelés, előállítás, létrehozás, gyártás
produktív eredményes, haszonhajtó, sikeres, sokat termelő, termékeny
produktum ipari v. mezőgazdasági termék, készítmény, gyártmány; szellemi munka terméke, mű
profán avatatlan, hétköznapi, kegyeletsértő, szentségtelen, tiszteletlen, világi
professzionális hivatásos, szakmabeli, szakszerű; → profi
professzor egyetemi, főiskolai tanár; szakértő, szaktekintély
professzúra egyetemi tanári állás
profécia jóslat, jövendölés, jövőbe látás, isteni kinyilatkoztatás közvetítése

profi szakképzett, hivatásos, hivatásbeli, hivatásszerű; vminek foglalkozásszerű művelője; ~**zmus** szakemberhez illő magatartás, viselkedés, szakmai hozzáállás, jelleg
profil arcél, oldalnézet, metszetsvonal, keresztmetszet, keresztsszelvény; arculat, feladatkör
profit haszon, nyereség, tőkehaszon; ~**ál** anyagi hasznot húz, előnyt szerez vmiből; keres, nyer (vmin), okul, tanul vmiből; ~**orientált** haszonleső, haszonéhes, haszonhajhászó, haszonra vágyó
prognózis előrejelzés (időjárásé), jóslat, jövendölés, előrelátás; *orv* kórjósolat; *egy folyamat lefolyásának adatokon alapuló előzetes kiszámítása v. becslése*
program munkaterv (kormányé, párté); napirend, ügyrend, elfoglaltság; terv, tervezet, tárgysor, tájékoztató; működtetési utasítások rendszere; műsorlap, műsorfüzet; ~**öz** (számítógépen) beállít, beütemez, műveleti utasításokkal lát el; ~**ező** (számítógépes) utasítás előíró, gépkottázó MI
progresszió előremenetel, fejlődés, fokozódás, haladás, súlyosbodás (betegségé), tökéletesedés, (fokozatos) emelkedés
prohibíció szesztilalom 1920-tól 1933-ig az Egyesült Államokban
prohibíció tilalom, tiltás
projekció kivetítés; vetület, vetítés
projekt(um) terv, tervezet; ajánlat, javaslat, hosszú távú elképzelés, építészeti, kutatási v. más tevékenység, megbízás, nagyobb munka, feladat, vállalkozás, munkaterv
projektor fényszóró, vetítő(gép), kivetítő, írásvetítő
proklamáció kikiáltás, kiáltvány, kihirdetés, közzététel
proletár bérmunkás, bérrabszolga, nincstelen; műveletlen, faragatlan, közönséges, neveletlen; *a társadalom legalacsonyabb osztályába tartozó ember; ~**iktatúra** kommunista egyeduralkodó, a csöcselék (rém)uralma*
prolifерáció szaporodás, szaporulat, gyarapodás, elharapózás, növekedés, sarjadás, burjánzás, terjedés, térhódítás
prolongál meghosszabbít, halaszt, haladékot ad, műsoron tart
prológus előszó, bevezetés, előversengés, előjáték, előbeszéd, előhang
prominens kitűnő, kimagasló, kiemelkedő, kiváló
promóció eladás ösztönzése MI, vevőszerzés ML, ügyfélszerzés MA; előlépés, előreléptetés, ki-nevezés, tudományos fokozat odaítélése
prompt gyors, haladéktalan, azonnali, pontos, készséges
pronomén *lat nyelvt* névmás; ~ **perszonális** személyes; ~ **posszesszív** birtokos; ~ **interrogatív** kérdő; ~ **reflexív** visszaható; ~ **relatív** vonatkozó; ~ **demonstratív** mutató; ~ **korrelatív** kölcsönös
propaganda hírverés; tanterjesztés MA; buzdítás, hiterjesztés, térítés; *eszméknek, tanoknak különböző eszközök útján történő terjesztése*
propeller légcsavar, hajócsavar; csavargőzös
proponál javasol, ajánl, indítványoz, tanácsol, elterjeszt, kezdeményez, megpendít, megemlít, felvet, javall, sugall
propozíció előterjesztés, javaslat, indítvány
prospektus árjegyzék, ismertető, tájékoztató (árucikkekről, szolgáltatásokról)
prosperál virágzik, fellendül, sikeresen, jól halad, érvényesül, boldogul
prosperitás jólét, vagyonosodás, gazdasági fellendülés
prostituál kéjt árul; ~**t** kéjárás
prostituáció testárusítás, nemi kufárkodás, nemi üzletelés, fizetett nemi érintkezés, üzletszerű kéjelgés; erkölcsi, szellemi, közösségi értékek elárulása (személyes anyagi előnyök fejében)
proszit! *lat* Egészségére! Isten-Isten!
prosztata *orv* dűlmirigy; *hím váladékot termelő, kiválasztó nemi mirigy*
protekciónizmus uram-bátyám világ; romlott közéleti, közigazgatási rendszer, *melyben csak a rendszert átszövő összeköttetések, befolyásos támogatók közbenjárásával lehet valamit elérni; védővámrendszer, a hazai ipar támogatása védővámokkal*
protekció pártfogás, közbenjárás, segítség, támogatás, védelem, *amit befolyásos személyek nyújtanak*
protektorátus védnökség; *egy erősebb állam fennhatósága alatt álló terület, ország*

protestál tiltakozik, óvást emel, ellenvet, kifogásol; erőlyesen visszautasít
protezsál pártol, pártfogol, felkarol, segít, támogat, (be)ajánl, közben jár, enyeget N, tolít
protezsé cirák R, védenc
protézis művégtag, műfogsor, műcsípő
protokoll illemrend (hivatalos); hivatalos meghívásokra vonatkozó íratlan szabályok, szokások; nemzetek közötti képviseltek illemszabályai; nemzetközi tárgyalások jegyzőkönyve
prototípus ősalak, ősminta, mintadarab; mintakép, megtestesítés
providencia (isteni) gondviselés; előrelátás, gondoskodás
provincia tartomány, vidék; *az országnak a fővárostól távol eső részei*
provinciális vidéki(es), falusi, helyi, vidékiesen elmaradott, maradi, kisszerű, korlátolt, szemel- lenzős, szűk látókörű, vaskalapos
provizórius, provizórikus átmeneti, ideiglenes, időleges, időszakai, ideig-óraig tartó, futólagos, múl- ékony
provokáció kihívás, kihívó magatartás
provokáló, provokatív kihívó, sértő, arcátlan, pimasz, szemtelen (viselkedés, hangnem); ki akar szedni vmit a másiktól; bujtogató, felforgató, kötekedő
próba kísérlet, vizsgálat, kivizsgálás, kémle U, ellenőrzés; kereskedelmi minta; szúróminta; fém- jelzés; istenítélet; gyakorlat (előadásé, műsoré); (méretre készülő ruha, cipő) illesztés MA, szemrevételezés (kész ruháé, cipőé); fő~ utolsó szemle (első nyilvános bemutatás előtt); ~fülke öltözőfülke; ~tét(elt) vizsgálat (pl. eredményé, tudásé)
próbát, próbálkozik megkísérel, nekifog, nekilát, igyekszik, törekszik, kísérel, kísérletez, kísér- letezik, erőlködik; (méretre készülő) ruhát, cipőt illeszt MA
próféta jós, látnok, Isten kiválasztott embere
prókátor (védő) ügyvéd (rosszalló értelemben), jogi képviselő, szószóló; meghatalmazott, megbíz- ott személy
próza folyóbeszéd, folyóírás KD, közirály, regény, elbeszélés, karcolat; ~i anyagi, hétköznapi, köt- etlen, lapos, mindennapi, pénzügyi, sivár
pruszlik népies szabású, díszítésű női mellényke
prüd álszemérmes, túlzottan szemérmes, szenteskedő, erkölcsösködő; *fn* erkölcszész
Prügelknabe ném bűnbak, szidottas, csihés N, verődi ML, pofonc ML
psalmodia, psalmodium zoltárének(lés)
pszeudo- ál-, látszólagos
psziché, pszichikum lélek, a lelki jelenségek összessége
pszichés kába, kótyagos, lökött, zavarodott
pszichiáter elmeorvos, elmeorvos
pszichiátria elmeorvosászat; elmezavartan; *az orvostudomány elmezavarokkal foglalkozó ága*
pszichoanalízis lélekelemzés, mélylélektan; *Freud gyógymódja és elmélete, amit tanítványai – Adler, Jung, és mások – továbbfejlesztettek*
pszichodráma gyógyszínháték MA; *rögtönzött csoportszínhátás lelki gyógyítás végett*
pszichológia lélektan
pszichológus lélektanszakos, lélektanár, lélektanász, lélektanfűkés, lélektannal foglalkozó szakértő, lélektani hallgató, az emberi lélek ismerője, lelki kezelő, lélektanfűkés
pszichopata elmebeteg, kóros lelkületű, bűncselekményre hajlamos, torz személyiség
pszichoterapeuta lélektanfűkés, lelki kezelő
pszichoterápiás lelki kezeléssel kapcsolatos, lélektanfűkésati (pl. módszer)
pszicho-thriller rémjáték, szörnycjáték (idegajzó, idegfeszítő)
pszichózis elmebetegség, elmezavar, elmebaj, téboly, örület; *az elmezavar hirtelen kezdetű, súlyos romlása*
pub, public house ang italmérés, ivó, csárda, csapszék, borozó, söntés, söröző, talponálló, fogadó, vendéglő
publicista hírlapíró, közíró, újságíró
publicisztika közéleti újságírás, közéletírás PSz; *az újságírásnak a közéleti, társadalmi és elvi kérd-*

éseket olvasmányosan tárgyaló, irodalmi színvonalon elemző ága

publikáció kihirdetés, közhírré tétel; tudományos v. más mű megjelentetése; kiadvány, közlemény, nyomtatott mű, (megjelent) cikk, tanulmány, könyv

publikál kiad, megjelentet, cikkeket ír, kinyomat, közlétesz, szerzőként szerepel; ~**odik** nyomtatásban megjelenik

publikum közönség, nagyközönség

publikus közhírré tett, közismert, nyilvános, nyilvánosságra hozott v. hozható, nyilvánosságnak szánt, közölhető

puccol tisztít, eltűnik, elillan

puccs *ném* államcsíny, összeesküvés, zendülés, erőszakos fordulat, palotaforradalom

pudding *ang* főtt édesség, pötye N; *kevert, mintába öntött és vízben, gőzben főzött, könnyű, kocsonya állagú édesség, pép*

pulóver kötött bujka, mellény (ujjas v. ujjatlan)

pulpitus olvasóállvány; emelvény, szószék

pult állvány, kiszolgálóasztal

pulzál lüktet, ver, dobog, dobban, kalapál, zakatol, nyilallik, sajog, szaggat

pumpa szivattyú

pumpol rendszeresen, ismételten pénzt kér kölcsön vkitől, folytonos kölcsönkéréssel zaklat vkit; fej, szipolyoz, kizsarol, kihasznál, kopaszt, kised, kicsikar vmit vkiből, megvág vkit

pupilla *orv* szembogár, a szem bogara, csillaga, feketéje v. fénynyílása

puddé *cigány* cigánygyerek

purgatív hashajtó (szer, orvosság), tisztítószer

purgatórium tisztítóhely, tisztítóház

purgál (ki)tisztít, meghajt (beleket)

purifikál tisztít, megtisztít

puritanizmus *a 16-17.sz.-i Angliában a kálvinizmus következetes végigvitelért küzdő mozgalom*

puritanizmus, **puritánság** erkölcsi szigor, feddhetetlen erkölcsösség

puritán egyszerű, erkölcsös, mértékletes, mértéktartó, külsőségeket megvető, tiszta szemérmes, életmódú, szigorú erkölcsű, feddhetetlen jellemű ember; ~**us** *a puritanizmus híve; mn* minden dísz nélküli, díztelen, egyszerű, sallangmentes

purizmus nyelvtisztítás, nyelvvédelem; tartózkodás az idegen szavak és fordulatok használatától; *a nyelvi hibák kiküszöbölése a nyelvhasználatban; tisztaságra való törekvés; pl. egy építészeti irányzat tisztaságára*

purpárté megbeszélés, tárgyalás, alkudozás; társalgás, csevegés; nézeteltérés, szóváltás

puszedli *ném* csók, habcsók (sütemény)

puder arcpor MA, rizspor, síkpor, hintőpor; mellébeszélés, süketelés, szöveg

pünkösöd Szentlélek ünnepe, húsvét utáni ötvenedik nap

piré pép, áttört pépes étel, törtes SzF, zúzalék, törve-bab, törve-stb.

püspök egyháznagy, vezető főpap